

Katarzyna Banasik-Petri

doc. dr inż. arch., Wydział Architektury i Sztuk Pięknych,
Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

WPROWADZENIE. ARCHITEKTONICZNE DIALOGI

Dyskusje o architekturze toczą się nieprzerwanie w wielu środowiskach. Jaka była? Jaka jest i jaka będzie? A jaka być powinna? Architektura jest odbiciem czasów, w których żyjemy. Musi odpowiadać na potrzeby ekonomiczne, społeczne i środowiskowe – zadaniem architekta jest reagować na nie w sposób twórczy, a zarazem racjonalny. Ideologiczno-akademickie spory na temat formy, funkcji i piękna zawsze będą aktualne, choć coraz częściej wzbogacane są dyskusją o roli architektury w ekonomii, recyklingu, psychologii i socjologii, towarzysząc również debatom o polityce zrównoważonego rozwoju. Słowa Winstona Churchilla: „my kształtujemy nasze budynki, a one kształtują nas”, nie tracą na aktualności, bo wciąż widać, jak silne jest oddziaływanie architektury na społeczeństwo i jak przemożny jej wpływ na życie codzienne.

Niniejszy zeszyt „Państwa i Społeczeństwa” – drugi już poświęcony architekturze – nosi tytuł *Architektoniczne dialogi* i stanowi zaproszenie do szerszej dyskusji. Autorzy artykułów – architekci, twórcy, badacze i krytycy – sprowokowani tematem, spojrzeli na architekturę z nowej perspektywy, wychodząc poza ramy akademickiej dyskusji, nastawionej jedynie na estetyczne aspekty formalne.

Dziecko i jego miejsce we współczesnym mieście Anny Palej to postulat edukacji najmłodszych jako przyszłych świadomych obywateli, odpowiedzialnych za kształt naszych miast. Autorka przybliżyła m.in. rolę miejsca dziecka w środowisku miejskim i trudne zadanie kształtowania jego postaw. W artykule *Przestrzenie publiczne – zbudowane ramy dialogu społecznego* Piotr Wróbel opisuje typy przestrzeni architektoniczno-urbanistycznych stanowiących tło dla nie-

skrępowanych obywatelskich wypowiedzi publicznych oraz wskazuje rolę, jaką pełni, jako naturalna scenografia życia społecznego w demokratycznym państwie. Badanie Barbary Stec, zatytułowane *Dialog człowieka z architekturą*, to analiza specyficznej relacji rodzącej się między twórcą i odbiorcą, a dziełem. Autorka czerpie konkretne przykłady z twórczości Petera Zumthora, Kengo Kumy i Josepa Lluisa Seta Lópeza. Marta A. Urbańska w artykule *Architektura dialogu: w stronę przestrzeni pytań i odpowiedzi* zadaje pytanie, jaka powinna być nowa architektura kontekstualna; autorka rozwija pojęcia mimikry i negacji oraz architektury tła, wskazując różne możliwości rozwiązań bez ich wartościowania.

Poniższa seria artykułów to analiza dyskursu architektonicznego odnosząca się bezpośrednio do konkretnych przykładów realizacji architektonicznych. W pracy *Dialog Renzo Piano z Louistem Kahnem: Kimbell Art Museum w Forth Worth* Artur Jasiński opisuje wirtuozerię architekta rozbudowującego w roku 2013 gmach muzeum przy jednoczesnym zachowaniu i utrzymaniu nastroju miejsca w budynku z lat 70. XX wieku. Bartosz Haduch poprzez *Dialog architektury i sztuki w twórczości pracowni Herzog & de Meuron* ukazuje unikatowy, współczesny sposób ich łączenia; podaje również przykłady wybranych realizacji szwajcarskiego duetu współpracującego z odmiennymi artystami. *Współczesna architektura chińska Drugiej Fali – Modernizm Udomowiony* autorstwa Krzysztofa Ingardena jest próbą przybliżenia architektury chińskiej, gdzie szczególna uwaga zwrócona zostaje na realizacje architektów młodego pokolenia, którzy w swojej twórczości pragną odbudować relacje z utraconą tradycją i odnaleźć zapomniane dziedzictwo. Elżbieta i Małgorzata Kaczmarskie w artykule *Nowa architektura w uzdrowiskach Zatoki Biskajskiej* wskazują dzieła o oryginalnej estetyce, swoją nowoczesnością wpisujące się w krajobraz i rozwój tych nadmorskich miejscowości. W artykule *Collegium Nobilium – architektura społecznego dialogu* Agnieszki Starzyk autorka przeanalizowała funkcję społeczną architektury dialogicznej oraz jej wpływ na rozwiązania formalne i funkcjonalne, za przykład biorąc budynek Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie. *Manhattan – niekończący się dialog* Katarzyny Petri to przegląd wybranych wysokościowców na Manhattanie w kontekście wizji miasta idealnego Franka Lloyda Wrighta i Le Corbusiera. Autorka zastanawia się nad ewolucją wznoszonych na Manhattanie struktur wieżowych oraz ich przyszłością. *Personalne wnętrza* Emilii Malec-Zięby to bardzo osobiste spojrzenie architekta wewnątrz z perspektywy praktyka na proces kształtowania przestrzeni dla przyszłego użytkownika w celu wykreowania zindywidualizowanej strefy komfortu psychicznego; autorka na przykładzie własnych projektów podaje sposoby jej realizacji.

Podjęte zagadnienia stanowią zaledwie załączek możliwych dyskusji dotyczących kreacji współczesnej architektury, jako dziedziny reagującej na sygnały z różnych sfer ludzkiego życia. Cytując prof. Jana Gehla – architektura powinna odpowiadać podstawowemu kryterium, jakim jest „kultura budowania”, co bezpośrednio wpływa na jej jakość i tworzy „kulturę architektoniczną”, w której wszystkim użytkownikom żyje się komfortowo i bezpiecznie.